

Zróżnicowanie struktur i procesów demograficznych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w Polsce.

Oddziaływanie miasta na otoczenie jest współcześnie związane z wzrostem mobilności ludności, rozwojem procesów suburbanizacji oraz systemów transportowych i intensyfikacją dojazdów do pracy. W wyniku zapisów Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (2012) przeprowadzono delimitację Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, których strategicznym celem ma być stworzenie polityki rozwoju na obszarach spójnych pod względem organizacji i funkcjonowania systemów społeczno-gospodarczych. Miejski obszar funkcjonalny – zgodnie z KPZK 2030 jest to układ osadniczy ciągły przestrzennie, złożony z odrębnych administracyjnie jednostek (gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich) i składający się ze zwartego obszaru miejskiego (rdzenia) oraz powiązanej z nim funkcjonalnie strefy zurbanizowanej (strefy zewnętrznej).

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Celem badań jest identyfikacja struktur oraz procesów demograficznych zachodzących w miastach oraz ich strefie zewnętrznej, tworzących łącznie tzw. Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF). Badaniami objęto wszystkie wyznaczone w Polsce MOF-y, z uwzględnieniem ich podziału na cztery poziomy hierarchiczne: wojewódzki, regionalny, subregionalny i lokalny. Ważnym celem badań było także ukazanie dynamiki rozwoju demograficznego w MOF w układzie rdzeni i stref zewnętrznych.

Wstępne badania wykazały, że Miejskie Obszary Funkcjonalne charakteryzują się korzystną sytuacją demograficzną na tle pozostałej części kraju oraz są zróżnicowane w zależności od ich poziomu oddziaływania, a także w układzie rdzeń- strefa zewnętrzna.

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

Według delimitacji dokonanej przez Śleszyńskiego do analizy wzięto 151 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, obejmujących 928 gmin (w tym 225 rdzeniowych oraz 698 położone w strefach zewnętrznych). Analizie zostaną poddane zmiany w liczbie ludności, struktura wieku ludności oraz wybrane wskaźniki z zakresu ruchu naturalnego i wędrownego ludności. Ponadto stworzona zostanie typologia Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w zależności od ich wielkości (poziomu oddziaływania) na podstawie metody k-średnich oraz autokorelacji przestrzennej z wykorzystaniem oprogramowania GIS.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki

Wiele dotychczasowych prac opisuje procesy depopulacji miast, zarówno dużych jak i tych mniejszych. Niniejsze badania mają pokazać, że miast nie należy traktować w oderwowaniu od swojego otoczenia, że stanowią one dzienny system miejski, będąc powiązane funkcjonalnie.. Badania MOF przyczynią się do zrozumienia przekształceń regionów miejskich w krajach postsocjalistycznych, po okresie transformacji społeczno-gospodarczej lat 1990-tych oraz po akcesji do Unii Europejskiej. Istotnym wkładem do badań rozwoju procesów urbanizacyjnych w tych nowo projektowanych jednostkach przestrzennych będzie analiza zmian demograficznych w zależności od skali oddziaływania MOF (wojewódzkim, regionalnym, subregionalnym i lokalnym). Ponadto badania będą prowadzone w odniesieniu do teorii drugiego przejścia demograficznego w aspekcie dyfuzji niskiej dzietności wynikającej ze zmiany stylu życia od rdzeni do stref zewnętrznych. Kompleksowa analiza nowych jednostek przestrzennych wskazanych w KPZK i identyfikacja zachodzących w nich procesów demograficznych na tle kraju oraz w układzie rdzeń-strefa zewnętrzna umożliwi porównanie uzyskanych wyników z funkcjonalnymi obszarami miejskimi (*functional urban areas*) w innych krajach Unii Europejskiej, które już funkcjonują. Pozwoli to na sprawdzenie na ile miejskie obszary funkcjonalne wpisują się we współczesne koncepcje związane z rozwojem demograficznym tego typu obszarów w Europie i na świecie.